

milosti in strahu je dirjal s svojo lovsko derhaljo po zito-polnem polju in po zelenih travnikih.

Stari grof si je mislil: „mladost je norost; vsega tega se bo že znebil, ko bo starejši prihajal!“ in pošlje sinčka po svetu. Romanov preleti z rusko urnostjo Poljsko, Česko, Ogersko, Nemško, Angleško, Francozko, Laško in na povratku vstavi se v vasi Rungen, ker se mu je tukaj kolo sterlo. Voznik vpije in razsaja, kolar trudi se s kolesom, grof pa mora celo uro — se sprehajati!

Ko grof tako gori in doli pohaja, sreča ga — čudno-krasna livonska (liflandska) deklica s prijetno dišečim karanfilom v nježni beli ročici — oh! deklica lepa kot Vila v planinah zelenih, v mični ruski obleki; prijazne črne oči se ji tako milo svetijo in ustnice žarijo ji kot rožica pomladna, in vabijo izserkati jim medico presladko.

Omamljen od te nebeške lepote objame Romanov krasno devo. „Stoj angeljček, mili!“ — reče ognjeni mladeneč — kam hitiš? in komu neseš ta karanfil? Ako je na prodaj, terjaj, kolikor hočeš, dobila boš!“

Sramožljivo zarudi Katarina do svilnatih kit in nježno zasepta: „Karanfil ni na prodaj, žlahni gospod! pa če Vam tako zelo dopada, nate ga, podarim ga Vam!“ Grof vzame radostno prelepo cvetico in hoče deklici v roko potisniti svojo zlata polno mošnjo; al zala Livonka (Liflanka) se mu po ruski šegi mično poklone in reče: „Obderžite svoj denar; cvetico sem dala Vam rada, in ako se bote, dokler bo cvetela, prijazno spominjali darivke, sem poplačana obilo.“

Romanov, ki je še malo romanov bral, se je pri milih teh besedah tako razveselil, da je hotel po ruski navadi deklico v lice poljubiti, pa ona se mu vmakne in ljubeznivo nasmehljaje se pravi: „Poljubek, gospod, ostanem Vam dolžna!“ — in preden ji je mogel zaterditi, da je ne bo nikoli pozabil, pride voznik in naznani mu, da je poprava gotova in že zadnji čas se dalje podati. Častit starček pride, prime deklico za roko in v hipu zgineta spred oči. Romanov peljá se — s karanfilom v naročji, s sladkimi spomini v sercu — tiho in žalostno v domovino svojo.

Divji in neukrotljiv se je bil mladeneč ločil od doma, krotak in zamišljen je prišel domú. Je mar treba povedati zakaj? — Kdo ne pozna je, tajne sladke strasti, ki globoko spava v sercu človeškem, ki čudodelno nareja iz oroslana krotkega jančka, — strasti, ki jo hip rodi, ki jo solze redé in vzdihleji, polne neme bolesti, ki se ne odkriva nobenemu, ki srečo svojo išče in najde le v samotni tihoti? Bila je ljubezen, ki je Romanov-a tako spremenila; namesto da bi jahal in hodil na lov, goji le svoj karanfil; namesto da bi deklicam nagajal, siplje seme odpadlih cvetk v posode, da vnovič kalí in skerbno zaliva mlade rastlike, da se razcvetajo kaj krasno in mično. Vedno nosi mladi grof v gumbnici svoje suknje dišeči karanfil in storil je obljubo, dokler mu bije serce v persih, nikoli ne brez karanfila se iz hiše podati. Vse popraševanje pa, stanovanje une krasne deve zvediti, bilo je zastonj.

Nekaj let je preteklo; oče njegov je umerl; marsiktere prigodbe so potolažile in pomirile nekdanjo strast mladega grofa. Brez nade, da bi kdaj mogel uzor svoje žarne ljubezni pritisniti na hrepeneče serce, živel je v vživanji sladkih spominov v svojem vertu pri dragi cvetici samotno in tužno, ko nagloma umerje car Peter Veliki, ki se je sam imenoval očeta svojega naroda, in ki je v resnici začetnik in utemeljitelj sedanje veličave ruske države. Zgodovina nam pové, kako je umerl in kako je žena njegova Katarina I. nastopila carski prestol s pomočjo Kuturlina in Menčikov-a. Visoki nasprotnik S.-ove rodovine ni živel več; Romanov si sopet upa na dvor, da bode čast in slavo rodovine svoje rešnici Rusije na reki Prut pred noge položil.

Grof Romanov ni od lepote svojega obličja in vitežke postave kar nič zgubil; celi Petrograd spozná v njem sinú nekdanj tako spoštovanega in čislane grofa Demetra S.-a

in od bledega viteza s karanfilom v gumbnici je govorilo kmali staro in mlado.

Še celó do carice Katarine je govorica od grofa S. priderla in radovedna, ali bo cvetico tudi, kakor je bil obljubil, saboj prinesel na dvor, pričakuje Katarina komaj jutra velikonočne nedelje, ko ga misli na dvoru sprejeti.

Na Ruskem je stara navada, da si prijatli in znanci ta dan kličejo: „Jezu Krist je vstal!“ in se takrat bratovsko poljubujejo; ne dvorniki ne carica sama se ni izjemala tej navadi.

Katarina, obdana od velikašev svojega carstva, stoji okinčana z vsemi svetinjami trona svojega pod zlatoprekanim nebom. Duri se odpró in sobar reče: „Grof S.!“ V tem hipu Romanov stoji — pred idealom svojim — pred Liflandsko deklico s karanfilom! Še zmirom lepa in mična Katarina stopi nekaj stopinj s trona doli in tiho, da bi je okoli stoječi ne razumeli, osupnjenemu grofu, ki je pred njo se na kolena spustil, z milostljivo besedo reče, naj bode serčen in brez straha.

Katarina vladarica cele Rusije, nekdanja „deklica Marienburška“, rejenka pastorja Glücka in ljubica Menčikov-a, bila je resnično tista, ki je bila pred toliko leti podarila grofu cveteči krasni karanfil.

„Vzemite iz mojih rok“ — začne carica, ko preide nekaj trenutkov, boječno in nemirno — „kot potomek stare ruskemu prestolu verno in zvesto udane rodovine to svetinjo z pers mojih!“ Tako govorivši vzame mu ne brez lahnega tihega trepeta karanfil iz gumbnice in pripne mu enega svojih redov, karanfil pa vtakne trepetaje in zamišljeno — na lastne nedra. — Romanov hoče govoriti, carica pa mu reče: „Jezu Krist je vstal!“ in Romanov hití, da spolne slovesno opravilo z ginjenim sercom, in Katarina reče mu smehljaje se: „Tako je grof S. prejel od carice, kar mu je bila ubožna deklica dolžna ostala!“

In od tega časa je nek navada, da mladenci po svetu v gumbnicah nosijo cvetice jim podeljene od svojih ljubih!

Poslovenil J. Severjev.

Dopisi.

Iz Hervaške 12. maja. C-v. — Potolažilo nas je sporočilo iz Dunaja, da je peticija Slovincov od gosp. državnega ministra prijazno sprejeta, in spolnitev v oziru na prestolni govor obljubljen. „Ost und West“ je precej oznanil prošnjo od besede do besede, pa tudi drugi nemški časniki niso zaostali. Se vé da so imeli prilagati dostavkov in pristavkov brez konca in kraja. Nekterim se čudno zdí, od kod bi dobili Slovinci blizo 20.000 podpisov, češ, da toliko Slovincov še pisati ne zná. Drugi so dozdej premalo zvedili o narodnem gibanju Slovincov, misleči, da le peščica „fanatkarjev“ živi v Ljubljani, ostali Slovinci pa so že do dobrega ponemčeni. Bili smo jim premalo „auffallend“. Res je, da naše „national-bestrebunge“ niso nikdar spodobnih mej preskočile, in to nam je ponos. Protivniki naši menda želijo, da bi Slovinci najpopred nekoliko tisuč cilindrov pobili in s tem pokazali, kako so „national-gesinnt“. Tega ne: imamo drugih potov, ki nas bodo peljali do duševnega narodnega življenja, in enega teh potov smo ravno kar upotrebili, kakor se vidi, z dobrim uspehom. Ko bi se toraj naši protivniki napenjali kakor Aesopova žaba, nam ne bodo nagnali sivih las, in tudi pogazili nas ne bodo, dokler serce naše za naš narod bije in dokler bo najti trohica pravice na svetu! — Ker ima zagrebški deželni zbor v narodnem gledišču svoje seje, je prišlo tamošno igralsko društvo v Varaždin, kjer je sinoči z najboljšim uspehom začelo igrati v domačem jeziku.

Iz Štajerja 10. velikega travna. — ž — Število slovenskih prebivavcov na Štajarskem se je poslednji čas zdaj okoli 378.000, zdaj 400.000 omenjevalo. Nekterim bi menda prav bilo, da bi se ničle celó zbrisati mogle. Še le iz še-

matizma labodske škofije smo na tanjšje zvedili pravo število. Po tem je konec lauskega leta bilo 415.000 stanovnikov v mariborskem slovenskem okrogu. Če še tem prištejemo tistih 9 do 10.000 Slovencev od Radgone do hervaških gor, ki prebivajo deloma v čisto slovenskih, deloma v zmešanih župijah gradčkega okroga, in če pomislimo, da v poglavnem mestu Gradcu vsaj 15.000 Slovencev prebiva (nekteri sodijo, da jih je čez 20.000), je tedaj na Štajarskem najmanjše 440.000 Slovencev, katerih ustavne pravice je presvitli cesar v prestolnem ogovoru blagega spomina iz nova zagotovil. Večkrat se sliši, da so okoljščine našim rojakom na Kranjskem ugodniše, ter da oni imajo že sedaj več pravic pričakovati gledé slovenskega jezika v šolah in uradih. Take modrijane moramo zavrniti na primerlje, da je nas na Štajarskem več Slovencev kot na celem Kranjskem in ker se ne samo med seboj brez vseh tujih osredkov vežemo, temuč tudi živo dotikamo svojih bratov na Kranjskem in Koroškem, potem tudi na Hervaškem, tedaj ne moremo temeljitosti takih prikratb spoznati. Ako smem jez svojo povedati, je teh over edino to krivo, da so naši uredniki manj izurjeni v slovenskem jeziku, za kterege se do sedaj kar nič niso pečali (et hinc illae lacrymae!) kakor uni na Kranjskem. Sicer pa je národna svest v nekterih krajih ravno tako živa kot na Kranjskem, in da ni v vseh, se imamo zahvaliti malim in vélikim prerokom, kateri izhajajo iz naših polutanskih mest in tergov. Današnji dan je znanje velika moč. Rodoljubno duhovništvo naj tedaj razširja slovenske knjige in časopise po vseh koticih slovenskih kakor marljive bčele in skoro bodo polne narodne košnice. Ne samo Slovenci vseh pokrajin, temuč tudi vsi Slovani v prostrani častiti Avstrii imajo eno edino nalogo in enake pravice, ktere si bodo že sami spolnovati in rabiti vedili, naj jih le nihče nepoklican ne moti. V sedanji dobi toraj veljá vkupnost ali solidarnost slovenskih in slovanskih zadev, to je, dolžnosti in pravice. Naš krotak narod bode še se sicer dolgo boriti imel s svojimi protivniki, kateri iz golega napuha nečejo priznavati enakopravnosti vseh narodov; pa kakor vsaka resnica in pravica si bode tudi ta skoz ternje in koprive pot napravila, in potem, ter še le potem bode srečna domovina srečnih narodov. Živo priporočamo svojim rodoljubom ravno na svetlo pridšo knjižico: „Die Idee der Gleichberechtigung“ od J. P. v Zagrebu, ktera je kot predgovor k drugemu izdanju Kvaternikove knjige o deržavnem pravu trojedne kraljevine. Razun te je posebnega ozira vredna Šulek-ova knjižica „Horvatsko-slavonski ustav“, ktero so „Novice“ že priporočile in ktero s primernimi opazkami bi dobro bilo posloveniti in med naš narod razdeliti, da se bolj spozná z ustavnim življenjem naših sosednih bratov. — To polje obdelovati s potopisnimi čerticami, kakor unidan v „Novicah“ o Karlovcu je za naše razmere posebnega priporočila vredno. V ostalem pa upajmo in ne obupajmo, delajmo in ne opešajmo in božji blagoslov bode pomnožil napredek našega ljubega naroda in vse kar nam je toliko milo in drago!

Iz Slov. Štajarja 10. maja. F. Š. — Deželni zbor naš je dokončan; koliko se je v njem govorilo in storilo v prid Slovencom, je znano celemu svetu. Zdaj upiramo vsi željno svoje oči v glavno mesto našega cesarstva; kakor oriel proti žarečemu soncu, se mi oziramo v slavni dunajski zbor, odkodar upamo, da nam bodo prisvetili zlatosvetli žarki enakopravnosti in pravice. Najmileje obračamo mi štajarski Slovenci žalostno oči proti Beču, in trepečemo, ker ne enega rojaka v zboru nimamo. Ako se drugi naši bratje za nas potegnili ne bodo, bomo ostali, kar smo bili, in kar še smo zdaj — zatirane sirote. Koliko novorojena konstitucija pri nas veljá, naj vam sledeče pové: Pred kakim mescom dni je terd mlad Čeh po rodu — ni znal besedice našega jezika — ko aktuar med terde Slovence za uradnika poslan. Soditi, tožbe sprejemati in pravico de-

liti in ljudi vendar ne zastopiti, ali je to mogoče? vprašam vesvoljni svet. Kakošna je ta pravica? Ljub in drag nam je, bodi Čeh, Nmec ali Madjar, da le razume, ljubi in spoštuje naš jezik in našo besedo, in kdor je ne zná, naj se uči. Tern v peti pa nam vedno bodo taki nemškutarski uradniki, ki le Slovencev kruh jejo, domačo besedo pa zametavajo. To je spoznal sam imenovani novi uradnik. Že drugi dan je sam slovó dal svoji službi; več je imel v glavi ko oni, ki so ga semkaj poslali. Kdaj bo vendar že enakopravnost od cesarja vsem avstrijskim narodom — tedaj tudi nam štajarskim Slovencom — zagotovljena se pokazala v resnici in v življenji?

Iz lutomerskih Goric na Štaj. 10. maja. Da nas je deževno vreme zadrževalo križevega tedna s procesijo iti po polji in vinogradih, ni nič posebnega; da pa nam je letos sneg dva dni branil iz cerkve iti, je vendar čudno. Vendar ta sneg ni bil tako škodljiv kot prejšnji mrazovi, ki so nam veliko škodo po vinogradih učinili, posebno na nizkih krajih, in kjer je že bolj odgnalo. Najdejo se celó rezniki ozebljeni, ki so že čversto pognali, zdaj pa je steržen čern. Za sad nam je letos odkljenkalo; slive so se sicer terdo zoperstavile, pa Bog vé, ali bo kaj ali nič. Tako je tudi dvomiti nad poznejim sadom, na priliko: jabelki, ki še niso tako razceveli, na mnogih je serce černo. Hvala Bogu, da še žito ni v klasje stopilo; sneg ga je veliko poterl, vendar se bo že še opomoglo. Tudi po travnikih ne kaže dobro, celó pri nas, po naših grabah, kjer so drugej po trikrat kosili, še zdaj komaj začinja rasti.

Kuhar.

Od Mure 9. vel. travna. — h — Nekteri dunajski tako imenovani „véliki“ časniki še zmiraj o Slovencih blodijo, kakor da bi jim se bila pamet zmešala. — Radovedni smo, kako se bodo znani časniki v Gradcu in nekterih drugih mestih na Slovenskem obnašali sedaj po cesarskem ogovoru v deržavnem zboru. To je za nas toliko važniše, ker po njih zvemo, kakošni veter da piše. Tista „Tagespošta“ in pa uradna „Gradcarca“ imate namreč le enega vrednika, ker prvi le svoje ime posojuje. Vendar se vede, kakor da je Bog vé kako svobodoljuben, in tako prodava svojo plesnjivo robo po vseh naših mestih in terjih. Potrebno je tedaj, da se podučí naše mestjanstvo po kterem drugem pravičnem listu o naših razmerah. Gotovo je, da nas večidel ljudje po mestih in terjih le iz nevednosti čertijo, ker so se navadili brez lastnega premišljevanja govoriti, kar se jim vsaki dan v glavo zabija. „Ach, das Wiederkauen ist so süß!“ — V Gradcu izhajajoči neodvisni časnik „Telegraf, Organ für steiermärkische Interessen“ je začel od 1. dné t. m. iz lastne tiskarnice v lepši obliki izhajati in bode rad prejemal dopise iz vseh krajev slovenskih, da se tako tudi Nemci nepristrano soznanijo z našimi razmerami. Ne zamudimo tedaj te lepe prilike in podpirajoči poštene časnike odvadimo se še celó z denarno pomočjo podpirati nam sovražne in krivične. Če že hočeš vediti, kaj hudoba piše, izposodi si tak list ali beri ga v kavarni; al ne da bi venarja za-nj plačal!

Iz Dramne na spod. Štajarskem 10. maja. — le. Ljube „Novice“! Vesel sem vas veliko veliko let prav pridno in v svoj pravi duševni in materialni prid prebiral; al zdaj vam, drage moje, bi mógel skoraj slovó dati, ako bi se dali od neke nemškutarske šalobarde v kozji rog ugnati. Čujte, kaj se mi je danes pripetilo. Jez pridem na pošto v Št. Jur pod Rifnikom in baram za „Novice“. Poštni gospod zarenčí nad mano: „Wie könnt's diesen Dr... lesen? Schad um's Papier, dass solcher Dr... hinauf kommt“ — in tako je dr-karil še bolj ko nekdanje Knobel nove pesmi. Jez mu zavrnem njegove razžaljive psovke; al nič ne pomaga: on le še bolj dr-kari. Ker sem vidil, da je ta mož poln dr- in jez kmetovavec, ga zapustim prepričan, da bi bolje bilo, ako bi tak gnojni človek — na kaki pusti njivi stal, ne pa na pošti, ktere dolžnost je le pisma in časnike ljudém

izročevati, pa ne jih čertiti, da več jezikov znajo kakor le edinega tistega, ki ga šentjurski poštnik zná. Naj sodi zdaj svet sam, kako se nam godí, ako se celó kak poštar na slovenski zemlji prederzne tako gerdo se obnašati zoper nas domače!

Iz Vranskega 10. maja. — Včerajšnja „Presse“ našo njej smerljivo peticijo voja. Se vé da je bedasto, le z besedico odgovarjati kakemu organu, o katerem se vé, kako se je sukal od leta 1848 do danes in kateri zdaj poln najbolj enostranskega liberalizma po vseh kotih „religions-freiheitliche“ bljunke liže, pri tem pa o enakopravnosti narodov avstrijskih nič vediti neče. Takemu listu ne odgovarjamo; al lahkovernim ljudem se ima vendar le razjasniti, kar se jim po hudobnosti krivo pové. Kako so se podpisi za prošnjo nabirali? Pervič se je po „Novicah“ razglasilo, kaj se terja — to v obče; potem se je peticija razposlala, ljudstvu od točke do točke poslovenila po nabiravcih, izurjenim brati dala... potem so se imena podpisale; to nam pa kaže, da ljudi družega ne znajo, kakor svoje ime po nemški podpisati... al je to dosti izobraženosti, veleslavne nemške šole? — Kar se naših deželnih zborov, naših nemških poslancov, našega slovenskega gibanja tiče, le to: Bilo je o volitvah gibanje domorodno, bilo je iskreno, ko smo volili, da nas je moč naše birokracije zadušila, za to ne moremo: saj se Dalmatincom enaka godí. Kaj pa je nasledek te zmage naše nemške birokracije na Štajarskem? To-le: Pri nas, ki smo zlo zlo v nemških sponah, celó pri nas tedaj se nihče ne meni za štajarski deželni zbor, zakaj od njega Slovenec ničesa ne upa, ker svojih mož tam nima. Veseli in pazljivi pa se obračamo proti Ljubljani; kar se tam zgodí, bo gotovo tudi naše; kar si tam po poti postavni pridobijo, se tudi nam ne bo moglo odreči, ker smo s Kranjci enega rodú, ker imamo z njimi ene potrebe. — Še nekaj! pri naših ozkih novinarskih postavah se čudimo, kako sme kak časopis, naj še bo tak majhen narod na tako vižo s svojo gnjusobo ometavati, kakor je „Presse“ včeraj storila, rekoč: „wenn die unterschriften echt sind“... „die paar hunderttausend Slovenen etc.“... To je le vendar najgroblji „faustrecht“!

Iz Primorskega 4. maja. — t — Prošnja Slovincov, ktero so nam „Novice“ unidan od besede do besede razglasile, in ki potrebe našega naroda odkritoserčno razodeva, našim kmetom močno dopada; nekteri zdaj še le obžalujejo, da se na nasvet rodoljubov niso podpisali. Kakor čujem, je bil tudi gosp. Černe iz Tomaja, zdaj poslanec na Dunaji, svoj podpis ti prošnji dostavil, in nadjamo se tedaj, da bode tudi on naše želje krepko podpiral. Oglasimo se za svoje pravice; poterdila jih je spet beseda Cesarjeva, ktera je vsem avstrijskim narodom enakopravnost zagotovila. Nam primorskim Slovencom se je v deželnih zborih posebno v Poreču velika krivica storila. Mala pest prebrisanih Italijanov je pokazalo neporazumljenje in zaničevanje nam in je celó tiste, ki bi morali naši zagovorniki biti, potegnili samo na svojo plat. Takega zaničevanja terpeti ne moremo, ker po zagotovljeni enakopravnosti imamo pravico terjati (in da je to tudi želja ljudstva, dokazuje tistih tisuč podpisov na prošnji), da v opravih očitnega življenja pri nas slovenski jezik veljá in da tedaj vsi vradni spisi, zapisi deželnih zborov in razglasi odborov nam se v našem jeziku oznanijo. Zgodovina žalostne minulosti nam kaže, kam smo prišli; na male kose razdeljeni in razkomadani moramo kakor manjšina večini naših nasprotnikov se podvreči. Deržimo se tedaj v djanji za en narod, podpirajmo se v vseh rečéh in tako napravimo si pot k zedinjenju našega naroda. Združeni narod ene kerví lahko posvetuje svoje potrebe, želja celega naroda veči važnost in moč zadobi, in narod nima se bati nepostavnega napada družega naroda, čigar naslednik je le žalostno sovražstvo, namest da bi vsi, kar nas je Avstrijancov, v lepi edinosti in prijaznosti živeli.

Iz Gorice 9. maja. — Ker se mi važno zdi, ne le samo od tukajšnjega vremena in goriškega podnebja, temuč tudi od volitve mestnega župana kaj povedati, naj zinem danes o tej zadevi. — „Da si izvolimo novega župana — tako je govoril gosp. conte Mels — smo se, gospodje, snidili danes; veliko, rečem, je današnji dan ime župana.“ In potem, ko je natanko razložil, kakega značaja da mora glavar mestni biti, kaj od njega pričakuje mesto, se je svitlemu caru zahvalil, da nam je svobodnejše življenje podelil. Pohvalil je potem Goričane, da so vsigdar mirni bili, nikoli puntarji, vedno udani in zvesti cesarju svojemu. „Perve tri mesce leta 1848“ — je rekel — „ni bilo tu nobenega vojščaka, na bližnjem Beneškem pa punt; Gorica je vedno mirno ostala podobna fantu smehljajočemu. Sinovi naši so se potegovali za cesarja in domovino drago na bojnem polji. Različni smo si po narodnosti, pa vsi smo Avstrijani; ne zaničevaje nikogar, hočemo živeti v mirni spravi; in take čednosti, ki jih je Gorica skazovala, jo bodo vedno kinčale kot dragoceni biseri. Nemci, Talijani in Sloveni prebivajo tukaj. Pervi so bili dozdej v vekši časti; se sme pa zato Talijan zavoljo narodnosti psovati? Nikdar ne! Ravno tako naj spoštujemo in cenimo delavnega in umnega Slavena, in nobeden med nami naj ne misli, da on je prvi! Ne spodobi se, da bi kdo s tem druge poniževal ali zaničeval, sam sebe pa povikševal.“ — Tako je govoril g. Mels. — Komu ne bo serce radosti igralo, ako sliši iz ust Laha pravične besede, ki segajo domoljubu kot oživljajoče hladilo v ranjeno sercé? Slovenci, Lahi in Nemci, vsi naj bodo enako spoštovani; vsi naj se med seboj ljubijo kot bratje. Zaveržena je tedaj prislovica, da pravijo Lahi: „meni vse, tebi nič.“ Pošten, umen Lah bo tudi nam naše pravice priznaval, ki so iz Beča privibrane; prišel je tudi on k pameti, spregledal je, kar smo zgubili. Res nam je, kakor naš verli domorodec pravi, „inostranec naše krajne in osebne imena, to našo najsvetejšo lastnino pokvaril, popačil in oskrnil“; ali si pa nismo tudi sami saj nekoliko tega krivi? Hudournika, ki po stermem skalovji v dolino dere, ga ne ustavi nobena jez, ki ni v dobrem temelju osnovana. Ravno taki hudourniki so nam bili Lahi; oni so tisti, ki so jézi in zidove poderli in nam naše polje podsulí. Al naša zanikernost, naša mlačnost je bila tudi zraven kriva, ker nobenega ni bilo, da bi jih ustavljal, da bi jih bil odbijal. „Lej, stvarnica vse ti ponudi; le jemat od nje ne zamudi“ — tako je pel naš slavni rojak. Če bi se bili teh besed deržali, nikoli bi nam ne bili prihajali laški dopisi iz uradnij, nikoli bi ne bile povsod naše pravice tako poteptane. Al pustimo to, kar se je, žalibog! zgodilo, in skušajmo zdaj iskreno popravljati, kar nam je inostranec pokvaril. Naši domorodci in poslanci so nam pokazali pot; za njimi stopajmo! Ni jih bilo sram pred prenapetneži, pred sovražniki jezika našega v maternem jeziku govoriti; pokazali so, kaj da so. Njim naj bo čast in hvala! Njim zaupamo, da nam bo boljša prihodnost cvetela. — Al kam sem zašel? naj se spet vernem v dvorano k volitvi mestnega župana. Komaj je gosp. conte Mels svoj govor končal, so že zagermeli radostni klici po dvorani. Potem so volili. Z 21 glasi je bil izvoljen gosp. Dragotin Favetti, mož prebrisane glave in nekdanji odgovorni vrednik goriških novin. Tudi on je krasno govoril in prijazno se je zahvalil mestu za čast, ki mu jo je skazalo. In komaj je govor končal, so sopet doneli glasi živahni; vidilo se je na vsakem obrazu, da so ž njim zadovoljni. Matevže.

Iz Kostanjevice 5. maja. ** Naj sežem v svojem dopisu enmalo nazaj. 5. p. m. je bila pri nas volitev župana srenjskega zastopništva. Tudi tukaj ni manjkalo ne tajnega ne javnega kovarstva in agitacij, ter glasilo se je celó, da je en volivec srenjčane nagovarjal: „Volite vsacega, le škrica ne.“ To bi ravno nič prečudnega ne bilo, ampak smešno je le to, da je škric škrica spodrinil. Izvoljeni so bili za župana gosp. Franc Globočnik, za sveto-

vavce pa gg. Franc Kalin, Alojz Gač, Franc Bučar, za odbornike pa gg. Martin Keržičnik, Janez Stravs, Miklavž Sever, Janez Lesjak, Anton Sekula, Anton Kalin, Franc Žarna, Adalbert Kandolini, Franc Marešič, Anton Šinkovec, Martin Kolarič, Jožef Pichler, Janez Gač in Janez Bučar. Udeležba volitev je bila čudo mala; snidlo se jih je namreč od 380 volivcov le 86, in to je uzrok, da je marsikak v odborništvu prišel, ki pri večjem udeleženi srenjčanov ne bi bil izbran bil. V križevski občini so celó tako mlačni in nečimerni bili, da so mogle volitve trikrat razpisane biti, preden so volili. Žalostno znamenje nedostojnega občinskega duha! Nadjamo se, da bode v prihodnjic boljše. Zlasti tega dočakujemo v kostanjeviški županiji, ker je naš župan gosp. Globočnik pošten, omikan, za blagostanje srenje unet mož, ki se ne obotavlja, se s srenjskimi postavami soznati, ter jih izverševati. — Prošnja zavoljo upeljave domačega jezika v učilnice in kancelije, za katero je naš rodoljub gosp. Matevž Markič marljivo podpisov nabiral, je bila sploh prijazno sprejeta, in reči se more, da vsi prebivalci našega okraja, zunaj treh nemškutarjev, komaj čakajo, da bi prošnja tudi resnica postala. Kadar bomo teh neprecenljivih pravic resnično deležni, takrat bode našemu cesarju preserčna hvala v vseh okrajinah naše dežele nadušno donela. Prepričan sem, da se bo potem zaupanje ljudstva do uradnikov, ki imajo z ljudstvom opraviti, sopet povernilo, in naš narod bo pred kakor na vsakem drugem potu višjo stopnjo omike in blagostanja dosegel. — Stana je pri nas že dvakrat razsajala in nam črešnje, breskve in hruške vzela. Tudi terta je veliko škodo terpela. Sinoč je padlo snega tri pavce na debelo, ki je drevesom, posebno jagugetom, mnogo vej odkrehnil.

Iz ipavske doline 10. maja. — A. S. — Včeraj popoldne je v Ajdovski predilnici gorelo; zgorelo je 3 do 400 centov pavole, čeravno so njeni fabriški delavci hitro na pomoč prileteli, in se prav verlo obnašali. Škoda se cení na več tisuč goldinarjev. Vzrok te nesreče se še nič prav ne vé. — Kakor v več drugih krajih, tako je tudi v naši dolini pretekli mesec huda slana nam veliko škodo naredila; zunaj črešenj, ki so že malo pred odcvetele in jim zatega voljo ni veliko škodovala, družega sadja ne bo skoraj nič; posebno je murve tako posmodila, da se ne vidi družega kakor golo drevje. Ravno letos so se ljudje prav lepo pripravljali, veliko svilnih gosenic ravnati, in zdaj jim je po tej uimi vés njih up ob tla. Večkrat so „Novice“ že po skušnjah v Tirolih in drugih deželah pisale, da ob časih slane bi koristno bilo, velik dim na polji narediti, in to napravo z zvonjenjem na znanje dati; jez mislim, da kaj takega bi ne bilo nemogoče in z nobenimi velikimi stroški sklenjeno, ljudem bi se pa na to vižo marsikteri košček kruha prihranil. Kaj, ko bi župani to reč v prevdarek vzeli?

Iz Ljubljane 12. maja. Telegramu iz Dunaja, ki nam je uno sredo prinesel veselo novico o peticii slovenski, imamo danes dodati še to-le: 7. dan t. m. so izročili gosp. ministru Schmerling-u peticijo naši gosp. poslanci: dr. Toman, Dežman, Derbič, Brolich in pa gosp. Černe, poslanec goriški. Gosp. dr. Toman je bil govornik deputacije, ki jo je gosp. minister prav prijazno sprejel ter ji obljubil, da se bo ta reč v smislu ravnopravnosti narodov in prestolnega ogovora rešila, ter je pristavil, da zastran prestave postav se že skerbí; tudi zastran slovenskega urednega časnika ni odrekel. Gosp. dr. Toman je prav krepko govoril in gospodu ministru okrepčanje slovenskega naroda prav živo na serce položil, ker le tako bo mogoče zmiraj dalje segajoči talijansčini terdno brambo nasproti postaviti. — Veseli smo gosp. ministrove obljube; al da se obljuba tudi kmali začjenja izpolnovati, lepo prosimo naše rodoljubne poslance, ki so našo peticijo g. deržavnemu ministru izročili, da naj skerbno na to pazijo, da se obljuba, po njem storjena, čim berže uresniči; **živo jim na serce polagamo, da naj ga skoro, če tudi večkrat, bodi v novi audiencii, bodi z interpelacijo v deržavnem**

sovetu opomnijo, da se izpolni, kar je obljubljeno, ter, ako bi bilo v ta namen že kaj odločeno, da naj jim gosp. minister to blagovoli obznaniti, da se narod za te naredbe pripravi, pa tudi, da se more kontrolirati, jeli se ministrove zapovedi po dotičnih vladinih organih vestno izveršujejo. Posebno nam stoji do tega, da se za upeljavo našega jezika v šole in pisarnice potrebne priprave že precej zdaj storijo. Mi se nadjamo in jako bi nam bilo žal, ako bi se naše šole ne ustrojile po načelu ravnopravnosti gledé jezika že z začetkom prihodnjega šolskega leta. Da pa to dosežemo, treba je, da že zdaj za to poskerbimo. Treba nam je slovenskih učnih knjig, treba nam je za slovenščino sposobnih učiteljev. Zato je treba zapovedi, da se precej in brez vsakega odloga naprej priredi, kar v ta namen potrebujemo, da se, kadar pride čas začetja, ne bodo mlačnjaki in naši protivniki na pomanjkanje potrebnih priprav izgovarjali. In ravno šolske naše zadeve so tako važne iz ozira na našo narodnost, da si prideržujemo o njih še drugi pot obširnije govoriti. — Kar se tiče vpeljanja slovenščine v naše pisarnice (kancelije), treba je, da se izdá precej vsem urednikom slovenskih krajev zapoved, da se narodni jezik, ako bi ga še ne znali, naučijo, in dalje, da se z obzirom na predstoječo novo uredbo političnih in sodnih oblasti po ministerstvu izreče za neogiben pogoj, da vsaki, ki hoče na Slovenskem službo imeti, mora znati popolnoma slovenski jezik govoriti in pisati. Vidili smo nedavno, da so se na Ogerskem in Hervaškem, ko je prišla zapoved in sila, tako domači kakor tuji uredniki narodnega jezika tako čversto poprijeli, da so mogli v nekolikih mescih na vseobčo zadovoljnost službo v tem jeziku opravljati. Kar je bilo doli mogoče, bode in mora tudi pri nas mogoče biti, ker dobro vemo, da Ogri in Hervatje v zakonodavstvu nimajo mnogo večega slovstva kakor mi; namreč prestave obstoječih zakonov in naredeb, saj imamo tudi mi. Ako se pa kateri od uradnikov našega jezika celó noče ali ne more učiti, naj se ogne, kakor so se tudi naši ljudje v napomenjenih dveh deželah ogniti morali; saj se zahtevati ne more, da bi se zavolj dveh ali treh terdokornežev celi narod slovenski svojih pravic odpovedal, ali se deržavna vlada svojim načelom, pred svetom slovesno oglašanim, izneverila. Da bi se pa naši uredniki temlože za službovanje v našem jeziku pripravljati in vaditi mogli, naj se po ministerstvu oglasi, da je tudi zdaj, dokler še sedanji organizem političnih in sodnih oblasti obstoji, vsakemu ne le dopuščeno, ampak priporočeno, da naj za slovenske ljudi slovenske zapisnike piše, ter na slovenske prošnje in vloge slovenske odpise daje. Tako, samo tako bode mogoče, da se blage namere Njih veličanstva gledé ravnopravnosti vseh narodov avstrijskih uresničijo, in pravične želje vedno zvestih Slovincov enkrat djansko izpolnijo.

Iz Ljubljane. (Po dopisu). Ker so dopisuni iz Ljubljane svoje gerdo rokodelstvo poslednji čas začeli z osebnimi napadi v nekterih časnikih, izbravši si sedaj tega, zdaj unega naših ljudi z imenom, da so ga černili pred svetom, je naravno, da tako očitno napadeni skušajo zvediti tiste pisarje in jih potem tudi očitno imenujejo deržeč se pravila „Gleiches Recht für Alle“. Tako je storil tudi gosp. Ambrož, ki je bil nedavnej v „Agramerci“ in po nji v „Ost-Deutsche Post“ hudobno natolcevan zavolj nekega početja, za katero, kakor je v „Laib. Ztg.“ veljavno spričal, je bil celó od višje oblasti pohvaljen. Dobil je g. Ambrož te dni iz Zagreba spričevavno pismo, da oni korespondent v „Agramerico“ je neki gosp. Martelanc v Ljubljani; kdo pa je tisti „dobri prijatelj“ bil, ki je „Agramerico“ iz Ljubljane sporočil „Ost-Deutsche Pošti“, ne skrivajo dosti „die Geheimnisse von Laibach“.

Iz Ljubljane. Hipoma smo prestopili v toplo pomladansko vreme. Sadno drevje cvetè sém ter tjè tako lepo,

da se imamo vendar nadjati sadja, o katerem smo že obupali. — Sejm ljubljanski je bil še le zadnji dan prav dober; živina je bila draga.

Novičar iz domačih in ptujih dežel.

Iz državnega zbora.

Na Dunaji 11. maja. V ustavnih državah je navada, da na prestolni ogovor, s katerim vladarji začenejo državni zbor, dajo poslanci odgovor, ki se „adresa“ imenuje. Tako ste storile tudi naša zbornica gospôska in pa zbornica poslancev.

Zbornica gospôska je v skrivnih sejah se posvetovala o tej adresi, ktere osnova je bila v izvoljenem posebnem odboru gosp. grofu Antonu Auerspergu izročena. Adresa, večidel opis prestolnega govora, je bila 10. dan t. m. v posebni audencii, pri kateri so bili vsi udje gospôske zbornice pričujoči, Njih Veličanstvu izročena, ki so pismo z očitnim veseljem sprejeli, rekši, „da v domoljubnih besedah adrese berejo razodetje tistih žlanih misel, v katerih se živa zavest starodavne udanosti do Mene in Moje hiše z svobodoljubnim sprejetjem novih dolžnost prav zvesto združuje“. Odgovor cesarjev je bil s trikrat ponovljenim slava-klicom sprejet. — 11. dan t. m. je bila spet očitna seja gospôske zbornice, v kateri je gosp. minister Schmerling zbornikom napovedal tiste naloge, ki jih bo dala vlada državnemu zboru v pretres in sklep. Ker pa te naloge morajo popred v doljni zbornici, to je, zbornici poslancev rešene biti, da potem še le pridejo v pretres in sklep gornji zbornici, je minister odložil seje zbornice gospôske do konca tega mesca, ker zavoljo binkoštnih praznikov menda tudi zbornica poslancev ne bo nobenih sej imela.

V zbornici poslancev 11. dan t. m. je v očitni seji prišla osnova adrese v pretres, ktero je gosp. dr. Giskra izdelal v izvoljenem odboru. Ker že iz odbora, v katerem se je izdelala osnova adrese in v katerem je zoper vse krepke ogovore dr. Rieger-ove zmagal dr. Giskra, znani vodja nemških centralistov, se je slišalo, da je adresa v tem duhu narejena, ni bilo čuda, da se je pričakovalo hudo bojevanje med strankama „nemških centralistov“ in „avstrijskih autonomistov“. In res je tako bilo — skozi 7 ur je terpela huda vojska; vsi popravki adrese, ki so jih, nanašaje se na cesarski diplom od 20. oktobra in prestolni ogovor, nasvetovali dr. Rieger (iz Českega), grof Clam-Martinic (iz Českega), Schneider (iz Šlezije), dr. Klaudi (iz Českega), dr. Fišer (iz Tirolskega), dr. Pražak (iz Marskega), škof Jirsik (iz Českega), dr. Brauner (iz Českega), dr. Toman (iz Kranjskega), dr. Tomek (iz Českega), so bili od konca do kraja vsi zaverjeni. Adresa Giskrova, podpirana od Čabušnika, Dreher-a, Kuranda, dr. Mühlfeld-a, grofa Hartig-a, dr. Brinc-a, dr. Demela, dr. Stama itd., je bila od konca do kraja nespremenjena sprejeta s glasovi od 127 poslancev; 48 pa se jih je zadržalo glasovanja, med katerimi so bili Čehi, Poljci, nekoliko Tiroljcev in krajnski poslanec dr. Toman. Tako je zmagala stranka nemška. Čeravno se ne more reči, da s tem dnevom je že vse končano in vse zgubljeno, kar vsak pravi Avstrijanec želi o obnašanju državnega zbora, je vendar vtisek tega zbora zelo omamljiv, ker spodkupuje nado toliko potrebnega prijaznega porazumljenja pod avstrijskim orlom zedinjenih narodov, kar časniki „Ost und West“, „Vaterland“, „Wanderer“, „Fortschritt“ in drugi odkritoserčno pravijo nasproti „Presse“, „Ostdeutsche Post“ in drugim le čisto nemškega duha navdanim časnikom. Bog daj, da bi se ne spolnile dr. Rieger-ove besede, ki jih je na koncu svojega za Avstrijo in vse narode avstrijske nadušenega govora izustil rekši: „Bojim se, da ta zbor ne bi spolnil svojega

važnega poklica.“ Al, kakor smo že gori rekli, vendar še ne obupamo popolnoma, da, kadar pridejo posamne zadeve ustavnega prerajstva Avstrije v pretres, bi se ne sprijaznili svobodoljubni poslanci vseh narodov o potrebni autonomii dežel in o odpravi tisti Avstrii pogubne birokratične centralizacije, ki je dozdej zvonec nosila; zakaj nikakor ne moremo misliti, da bi po skušnjah večletnega Bachovega gospodarstva le kateri vestni poslanec mogel zagovarjati tako nesrečno centralizacijo, če tudi skrito pod ustavnimi oblikami.

H koncu je zbor po veliki večini glasov sklenil, da vsi poslanci bojo skupaj izročili adresi Njih Veličanstvu.

Pred začetkom današnje seje je gosp. minister Schmerling zbornici poslancev naznanil tiste reči, ki spadajo deloma v opravilstvo celega državnega zbora, deloma pa v opravništvo ožjega zbora, in jih imajo po ukazu cesarjevem v sedanjem zboru v posvêt in sklep vzeti. Toliko jih je in tako važnih, da bo zbor dolgo časa imel ž njimi opraviti; so namrec le-ti: 1) Predlog ministerstva zavolj tistih dnarnih zadev in zlasti zastran tistih 30 milijonov gold., ki jih je vlada brez dovoljenja državnega zbora na pòsodo vzela, 2) račun državnega gospodarstva v letu 1860, 3) račun stroškov in dohodkov za leto 1861, 4) predvarek za leto 1862 in kako dnar dobiti za to, kar bojo v prihodnjem letu državni stroški presegle dohodke, 5) osnova postave za prihodnji davek žganih vin po meri in stopinjah žganjic, 6) osnova postave za odpravo (prevozne) colnine, 7) kako razmere med državo in narodno banko uravnati, 8) osnova postave za mednarodne razmere nekatoličanov in katoličanov, določba pravic po veri mešanih zakonov, izreje otrók rojenih v takih zakonih, in prestopa iz ene vere v drugo, 9) osnova uredbe prihodnjih političnih uradnij, 10) osnova prihodnjih sodniških uradnij, 11) osnova načerta županijskih (občinskih ali srenjskih) postav, po kateri naj bi potem vsaka dežela v svojem deželnem zboru izdelala to postavo, 12) osnova tiskarne postave, 13) osnova postave zastran ravnanja o poravnava, 14) postava zavolj odprave patenta o odertii in obrestih (činžih), 15) pretres nemškega kupčijskega zakonika, ki ga je norimberški kongres že določil. — Ob enem pa — je rekel minister — izročim zbornici postavo zavolj neodgovornosti in nedotakljivosti poslancev državnega in deželnega zbora s prošnjo, naj to reč kmali v pretres vzame. — Zatem je tudi minister Lasser izročil zbornici vladni predlog o odpravi fevdne vezi.

— (Ponovljeno naznanilo.) V karlovškem, v „Novicah“ že mnogokrat pohvaljenem časniku „Obće poslovne novine“ naznanja častiti njih vrednik gosp. Abel Lukšič, da 4 slike (podobe) iz zbirk litografičnih slik slavni pisateljev „jugoslavenskih“ pridejo konec tega mesca na svetlo, namreč slika Ivana Mažuranića, Ivana Kukuljevića Sakcinskega, Ognjoslava Utješenića Ostrožinskega, in dr. Franciška Miklošića; vsaki mesec dalje bote izšle po dve sliki, tako, da oznanjeni celi prvi del z 18 slikami (ki velja 36 gld.) one zbirke bo gotov do konca tega leta. Ta istim rodoljubom, ki želijo to zbirko si naročiti, pa je dosihmal še niso, podaljšuje gosp. izdatelj naročninbo do konca tega mesca.

Listnica vredništva. Gosp. J. L. v Ž: Prejeli; hvala! — Gosp. J. F. v G: Še, hvala Bogu! živijo in Vas mili pozdrav serčno odzdravljajo. — Nektore poslednje dni sprejete sestavke moremo še le drugo pot prinesiti.

 Današnjemu listu je priložena 8. in 9. pòla stenografičnih spisov iz deželnega zbora krajnskega.